

עת"א 66735/08/22 - צ' א' נגד ועדת שחרורים במקום מושבה בבית סוהר מעשיהו, היועץ המשפטי לממשלה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 66735-08-22 א'(אסיר) נ' ועדת שחרורים במקום מושבה בבית סוהר מעשיהו ואח'
תיק חיצוני: תז 068381615

בפני כבוד השופטת הבכירה, ברנט- אב"ד

כבוד השופט בורנשטיין

כבוד השופט מיכלס

צ' א' (אסיר)

העותר

נגד

המשיבים

1. ועדת שחרורים במקום מושבה בבית סוהר מעשיהו
2. היועץ המשפטי לממשלה

פסק דין

עתירה כנגד החלטת ועדת השחרורים בראשות השופט ע' ש' איזקסון מיום 11.8.2022 בוש"ר 60330-06-21, במסגרתה נדחתה בקשת העותר לשחרור מוקדם.

רקע והחלטת הועדה

1. העותר, יליד 1951, מרצה עונש מאסר ראשון של 47 חודשים, לאחר שהורשע בביצוע ריבוי עבירות של מעשה מגונה בקטינה בת משפחה, לפי סעיף 348(ב) בנסיבות סעיף 345(ב)(1) ובנסיבות סעיף 351(ג)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977. מעובדות כתב האישום עולה שהעותר, בן זוגה של אמה של נפגעת העבירה, נגע בקטינה מספר רב של פעמים בגופה, ובפרט באיבר מינה, לעתים מתחת לבגדיה, לעתים מעליהם ולעתים לאחר שהפשיטה לחלוטין. באחד האירועים נגע העותר עם פיו באיבר מינה של הקטינה. את המעשים המיניים ביצע העותר, בין היתר, בחדרה של הקטינה בדירת אמה, בדירתו של העותר ובמהלך חופשה משפחתית בצימר.

2. העותר ביצע את המעשים במספר רב של הזדמנויות בין השנים 2012-2013, עת מלאו לקטינה 8 או 9 שנים, ועד לסוף שנת 2016. לאחר שנוהל הליך הוכחות מלא, ניתנה הכרעת דין מנומקת ביום 2.10.2018 ואילו גזר הדין ניתן ביום 17.1.2019. העותר, שלא השלים הן עם ממצאי הכרעת הדין והן עם העונש שהוטל עליו, ערער לבית המשפט העליון, וביום 19.12.2019 נדחה הערעור על כל חלקיו. מאסרו של העותר חושב מיום 19.1.2020; מועד תקופת שני השלישים (בניכוי תקופה מנהלית) חלף ביום 11.1.2022; מועד שחרורו המלא של העותר (ללא ניכוי תקופה מנהלית) יחול ביום 8.11.2023.

3. הוועדה קבעה שהעותר אינו ראוי לשחרור מוקדם. בהחלטתה, התייחסה הוועדה להערכת המסוכנות מיום 7.11.2021 שנערכה לעותר. הוועדה לא התעלמה מהעובדה שמסוכנותו של העותר הוערכה כנמוכה, אולם מצאה, לאחר שהתעמקה בתכני חוות הדעת, שהעותר זקוק עדיין לטיפול.

הוועדה התייחסה לפקטורים הסטאטיים ולפקטורים הדינמיים שפורטו בחוות הדעת. במסגרת הפקטורים הסטאטיים, התייחסה הוועדה לגילו של העותר, אולם ציינה שיש להתייחס לפקטור זה, שכביכול מפחית מסוכנות, בזהירות המתבקשת מן הטעם שהעותר ביצע את העבירות בהיותו באותה קבוצת גיל. צוין כי פגיעה בבת משפחה קשורה סטטיסטית עם שיעורים גבוהים יחסית בהקשר של רצידיביזם מיני. במסגרת הפקטורים הדינמיים נמצא שהעותר מתקשה לערוך התבוננות פנימית מעמיקה על אודות הגורמים הפנימיים והחיצוניים העומדים בבסיס העבירות בהן הורשע, וכי הבנתו בדבר מצבי סיכון היא שטחית ולא מעמיקה. עוד צוין הרושם מעמדה מצמצמת של העותר ביחס לעבירות שביצע, הגם שלקח עליהן אחריות, וכן מעיוותי חשיבה.

מההחלטה עולה שהעותר עסוק בעצמו בכך שהוא יושב באפס מעשה בתאו והוא משתעמם, לא נשמעה ממנו חרטה עמוקה על הנזק שגרם למתלוננת ולא הייתה בדבריו הפניית עורף לתודעה העבריינית, זאת על אף שהוא שולב במתווה טיפולי משמעותי בתחום העבריינות המינית וכן השתתף בקבוצה פסיכו חינוכית לעברייני מין. במצב דברים זה נמצא שתכנית רש"א שהוצגה איננה נותנת מעטפת טיפולית ראויה לצורכי העותר.

בנסיבות אלו, הגם שהוכנה בעבור העותר תכנית מטעם רש"א, הנתמכת בידי ועדת גילוי עריות (וג"ע), ועל אף שמסוכנותו הייתה ועודנה נמוכה, לא מצאה הוועדה לנכון להורות על שחרורו המוקדם. מכאן העתירה.

טיעוני הצדדים

4. לטענת ב"כ העותר הוועדה השתמשה באופן מגמתי בדברי העותר בפניה בנוגע לישיבתו בתאו באפס מעשה, והתעלמה מדבריו שמהם עולה חרטה עמוקה. כן נטען שהוועדה התייחסה לחלק מצומצם מאוד בחוות דעת מב"ן, בעוד שעיון בחוות הדעת המלאה מציג תמונה הפוכה מהחלטתה. בנוסף נטען שהוועדה התעלמה מחוות הדעת המקצועיות שמהן עולה רושם חיובי מהעותר, התעלמה מכך שהעותר סיים את ההליך הטיפולי ואין לו אופק טיפולי-שיקומי בין כתלי הכלא. עוד נטען שהוועדה התעלמה מכך שחוות הדעת השונות קבעו שיש להמשיך את ההליך הטיפולי מחוץ לכותלי הכלא, ומהעובדה שהעדר טיפול למשך תקופה ארוכה עלול ליצור רגרסיה אצל העותר. אשר להתנגדות משטרת ישראל נטען כי אמנם זו התנגדה לשחרורו המוקדם של העותר, אולם במועד כתיבת חוות דעתה לא היו מונחים בפניה עדכוני רש"א ווג"ע התומכים בכך.

בהשלמת טיעון בעל פה הסכימה ב"כ העותר שנוכח חומרת מעשיו של העותר "היד צריכה להיות קשה על ההדק כשבאים לשחרר", אולם לטענתה לא ניתן להתעלם מפרק הזמן הארוך שחלף ממועד ביצוען של העבירות ומההליך הטיפולי שעבר, הגם שלא שולב בהליך שיקומי רגיל. לדבריה, מאז השתלב העותר בסבב חופשות ומיצה את הליכי הטיפול בין כתלי הכלא. עוד הוסיפה כי רש"א לא עשתה הנחה לעותר, כאשר בתחילה מצאה אותו כלא מתאים להשתלב בתכנית טיפולית ואולם בהמשך שינתה עמדתה לאחר שהעורר שינה את דפוסי החשיבה. ב"כ העותר הייתה ערה לכך שהערכת המסוכנות של מב"ן אינה עדכנית, בהינתן שניתנה בחודש נובמבר 2021, אולם ציינה כי אין אפשרות

לקבל חוות דעת עדכנית אלא בחלוף שנתיים.

5. מנגד, סמכה ב"כ המשיבים ידיה על החלטת הוועדה ונימוקיה, כאשר לעמדתה בשקלול נתוניו של העותר, החלטת ועדת השחרורים לדחות את בקשת העותר לשחרור מוקדם היא לא רק סבירה, אלא אף מתבקשת בנסיבות העניין.

אשר להמלצה החיובית של רש"א, הדגישה כי היא מהווה אך שיקול אחד מבין השיקולים שעל הוועדה לשקול, וקיומה אינו מחייב את שחרורו המוקדם של העותר. בהתחשב בטיב העבירות ובנתונים הנוספים שפורטו, צדקה הוועדה שהעדיפה את האינטרס הציבורי על פני האינטרס האישי של העותר, בפרט כאשר גורמי הטיפול שהמליצו על שחרורו המוקדם היו מסויגים בכל הנוגע ליכולתו של העותר להעמיק בתכנים ולהירתם לאורך זמן מהטיפול. עוד הזכירה ב"כ המשיבים כי שחרור מוקדם של אסיר אינו דבר מובן מאליו וכי נטל השכנוע רובץ לפתחו.

בהשלמת טיעון בעל פה שבה והדגישה ב"כ המשיבים כי לאור כשרת הדרך הטיפולית שעבר העותר מצופה היה לקבל תוצאות ותוצרים אחרים, והפנתה להסתייגויות גורמי הטיפול משחרורו של העותר עד ל"תפנית" בעמדה שמקורה אינו ברור.

דיון והכרעה

6. נקדים אחרית לראשית, ונאמר בפתח דברינו שלאחר שנתנו דעתנו לנימוקי הוועדה, לטיעוני הצדדים, אלו שבכתב ואלו שבעל פה, ולמסמכים שהוצגו בפניה ובפנינו, מצאנו כי דין העתירה להידחות.

7. כפי שצוין בהחלטות רבות, כלל היסוד הוא שעל אסיר לרצות את מלוא תקופת המאסר שהושתה עליו, ולא עומדת לו זכות קנויה כי עונשו יקוצר או שהוא יזכה לשחרור מוקדם [רע"ב 205/08 עסילה נ' שירות בתי הסוהר, פסקה 8 (24.5.2008); רע"ב 51/15 פלוני נ' ועדת השחרורים, פסקה 1328.4.2015]; רע"ב 6660/19 שבו נ' ועדת השחרורים, פסקה 9 (15.12.2019)]. לצד האמור, מקנה חוק שחרור על-תנאי ממאסר לוועדת השחרורים סמכות שבשיקול דעת להעניק שחרור מוקדם לאסיר, כל עוד הוא עומד באמות המידה הקבועות בחוק. בענייננו, שעה שמדובר באסיר הנושא עונש מאסר לתקופה העולה על שישה חודשים, חל סעיף 3 לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, המתיר לוועדה להורות על שחרור על תנאי, לאחר שנשא לפחות שני שלישים מתקופת מאסרו, כל עוד "שוכנעה כי האסיר ראוי לשחרור וכי שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור". הנטל להוכיח כי שני התנאים התקיימו מונח על שכמו של האסיר המבקש להשתחרר שחרור מוקדם.

על פי סעיף 9 לחוק, על הוועדה לשקול, בין היתר, את אופי העבירה בה הורשע האסיר; אורך תקופת המאסר שנגזר עליו; הרשעותיו הקודמות והרקע להן; החלטות קודמות בעניינו, לרבות ביטול שחרורו על תנאי; התנהגותו במהלך המאסר; חוות דעת על האסיר מטעם הגורמים המוסמכים השונים; ונתונים אישיים נוספים הנוגעים אליו.

עוד נזכיר, כי בית המשפט לעניינים מנהליים אינו שם את שיקול דעתו תחת שיקול דעתה של הוועדה, המורכבת מאנשי מקצוע מתחומים שונים, ולה המומחיות והמקצועיות לדון בעניינים המסורים לסמכותה. המחוקק הקנה לוועדה שיקול דעת רחב (סעיף 9 לחוק שחרור על תנאי ממאסר), ומשכך "בית המשפט המעביר את החלטת הוועדה בשבת הביקורת השיפוטית יטה שלא להחליף את שיקול דעתו בשיקול דעתה, ויתערב אך במקום בו שוכנע... כי נפל פגם בהחלטתה של הוועדה, בשל אחת העילות המוכרות במשפט המנהלי, ובכללן חריגה ממשית ממתחם הסבירות" [רע"ב 5663/12 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 13 (21.8.2012)]. על הפתח הצר עד מאוד דרכו ניתן להתערב בהחלטת ועדת השחרורים עמד בית המשפט העליון ברע"ב 1942/05 אבו צעלוק נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (16.6.2005):

"הביקורת השיפוטית על החלטות ועדת השחרורים מוגבלת, מעצם טיבה, לתחומי התערבות מוכרים של בית המשפט בהחלטות גופים מעין שיפוטיים. תקיפת סבירותה של החלטת הוועדה אין פירושה כי בית המשפט שם את שיקול דעתו במקום שיקול דעתה. פירוש הדבר הוא כי בית המשפט יבחן האם הוועדה שקלה את השיקולים שהיה עליה לשקול, והאם ייחסה להם את המשקל היחסי הראוי ואיזנה ביניהם כנדרש, בהינתן תכלית החוק שבמסגרתו היא פועלת... כדי שערכאת שיפוט תתערב בהחלטת ועדת שחרורים, נדרש כי טעותה של הוועדה במלאכת האיזונים שנעשתה תהא טעות חמורה עד כדי כך שראוי כי בית המשפט יתערב בה ויאמר דברו לגביה... אין מקום להתערבות שיפוטית בשיקול דעת הוועדה מקום ששיקול דעת זה, אפילו אינו מקובל על בית המשפט, הוא שיקול דעת שוועדת שחרורים סבירה עשויה להפעילו..." (הדגשות אינן במקור - ההרכב).

8. על רקע אמות מידה אלו, נפנה עתה לבחון את עניינו הפרטני של העותר.

העותר אינו אדם צעיר, אולם גם את העבירות עליהן נתן את הדין ביצע בגיל מתקדם, ולא חדל מלבצען לאורך תקופה ארוכה ומשמעותית של 4-5 שנים. כפי שצינה הוועדה, אף אנו איננו מתעלמים מההליך הטיפולי אותו עבר העותר, מהתנהגותו החיובית בכלא, ומהעובדה שהמסוכנות המינית הנשקפת ממנו הוערכה כנמוכה. ואולם, מקובלת עלינו מסקנת הוועדה שלפיה לא ניתן להתעלם מתכני חוות הדעת של גורמי הטיפול שהונחו בפניה, שלכל הפחות מעוררים שאלות ותמיהות אשר למצבו של העותר. כך, מהערכת המסוכנות של מב"ן עולה שהעותר בעל נטייה לעשות מינימליזציה לעבירות שביצע, ושעל אף שלקח אחריות על מעשיו, קיימים אצלו עיוותי חשיבה. אף בפני הוועדה לא הביע העותר חרטה מעמיקה על מעשיו ומיקד דבריו ברצונו להמשיך בטיפול, זאת מבלי שהזכיר, ולו פעם אחת, את הקטינה או שהתייחס לנזק שגרם לה. במצב דברים זה מקובלת עלינו מסקנת הוועדה שמצאה שמדובר במי שעל אף הטיפול שעבר מתקשה עדיין לערוך התבוננות מעמיקה על אודות הגורמים הפנימיים והחיצוניים העומדים בבסיס העבירות שביצע. בוודאי שארוכה הדרך עד לקביעה שהחלטת הוועדה, הן בהקשר זה והן במסקנתה הסופית, אינה סבירה באופן המצדיק התערבותו.

9. מעבר לאמור, הוועדה נתנה, ובצדק, משקל רב לעמדת הקטינה ולפגיעה הקשה שנגרמה לה. מגזר הדין עולה שהתיק נוהל עד תום, הקטינה עברה טיפול ממושך בעקבות האירועים וצפויות לה עוד שנים רבות של טיפול. דברים ברוח זו עולים, ואף ביתר שאת מפניית הקטינה לוועדה, שמטעמים של צנעת הפרט מצאנו שלא לפרט את תכנה, כמו גם מסיכום הטיפולים שעברה ועודנה עוברת בסיוע פסיכיאטרית. די אם נאמר שפגיעת העותר בקטינה, היא

בעצמה גבוהה ביותר, היא משפיעה באופן ישיר ועקיף על כל מישורי חייה ועל חיי משפחתה, הן בפן הפיזי והן בפן הנפשי. הקטינה מתנגדת נחרצות לשחרורו המוקדם של העותר, ואף הביעה במכתבה את הכאב ואת חששה הכבד מאפשרות זו.

זה המקום להזכיר כי בשולי פסק דינו, שניתן בעקבות ערעור העותר, מצא בית המשפט העליון להביע תמיכתו בקטינה ולחזק ידיה (ע"פ 989/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 52 (19.12.2019):

"במוקד הפרשה שבפנינו ניצבת ילדה אחת, כיום נערה, שגילתה אומץ ועוז רוח בחשיפת האירועים הקשים שחוותה. לאחר מכן, היא תרמה את חלקה להליך המשפטי הארוך שחייב אותה להתמודדות נוספת. אנו מבקשים לחזק אותה ואת משפחתה התומכת בה."

מכלל המסמכים שהונחו בפנינו עולה שהקטינה עדיין מתמודדת עם המעשים הקשים שביצע בה העותר, וברי כי שחרורו המוקדם יוסיף קושי נוסף על הקשיים עמם היא ממילא נאלצת ותיאלץ להתמודד בעתיד. לכך אין בידנו לתת יד.

סוף דבר

10. נוכח כל האמור, מצאנו שהעותר לא עמד בנטל השכנוע המוטל עליו כי הוא ראוי לשחרור מוקדם או כי אינו מסוכן. לפיכך, מצאנו שהחלטת הוועדה סבירה ואף מתבקשת, והיא אינה מבססת כל עילה להתערבותנו.

11. העתירה נדחית.

ניתן היום, ח' חשוון תשפ"ג, 02 נובמבר 2022, בהעדר הצדדים.

עמית מיכלס, שופט

שמואל בורנשטיין, שופט

מיכל ברנט, שופטת בכירה